

Huvudman

Motala kommun
Motala.kommun@motala.se

Ärendet

Tillsyn av gymnasieskolan Carlsund utbildningscentrum 3 i Motala kommun.

Beslut

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Motala kommun att senast **måndag den 21 oktober 2024** ha vidtagit nedan angivna åtgärder avseende brister rörande garanterad undervisningstid, övriga kunskapsområden, individuella studieplaner, frånvaro, särskilt stöd och skriftliga rutiner för hantering av omhändertagande av mobiltelefoner och annan kommunikationsutrustning. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas till Skolinspektionen.

Om Motala kommun inte följer detta föreläggande kan mer ingripande sanktioner komma att aktualiseras.

Beslutet om föreläggande gäller omedelbart enligt 26 kap. 10 § tredje stycket skollagen. Beslutet om föreläggande får enligt 28 kap. 2 och 18 §§ skollagen inte överklagas.

Motala kommun ska vidta följande åtgärder

Undervisningens omfattning

1. Se till att alla elever ges den garanterade undervisningstid som de har rätt till, det vill säga i genomsnitt minst 23 undervisningstimmar i veckan om 60 minuter. (17 kap. 6 § skollagen, 4 kap. 22 § gymnasieförordningen (2010:2039))

2. Se till att utbildningens omfattning minskas enbart i de fall eleven har begärt det och huvudmannen bedömer att det finns särskilda skäl, eller i de fall minskningen av undervisningstiden utgör särskilt stöd och därmed beslutas inom ramen för ett åtgärdsprogram. Huvudmannen ska dels dokumentera hur många elever som har begärt att utbildningens omfattning ska minska samt i vilka fall huvudmannen har bedömt att särskilda skäl föreligger, dels hur många elever som har minskad undervisningstid beslutad inom ramen för ett åtgärdsprogram. Denna dokumentation ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder. (17 kap. 6 § skollagen)

Kunskapsområdet sexualitet, samtycke och relationer samt kunskaper om hedersrelaterat våld och förtryck

3. Se till att vid minst ett tillfälle före den 30 augusti 2024 genomföra en informationsinsats för lärare och övrig personal om kunskapsområdena sexualitet, samtycke och relationer samt hedersrelaterat våld och förtryck. Huvudmannen ska dokumentera hur och när informationen har förmedlats. Dokumentationen ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder. (2 kap. 34 § skollagen och Läroplan för gymnasieskolan Gy11 (SKOLFS 2011:144) (Lgy11), 1 Skolans värdegrund och uppgifter, 2.1 Kunskaper och 2.6 Rektorns ansvar)
4. Se till att kunskapsområdena sexualitet, samtycke och relationer samt kunskaper om hedersrelaterat våld och förtryck behandlas återkommande under elevernas utbildning. Av huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder ska framgå i vilka sammanhang, till exempel i vilka ämnen och år, samt på vilket sätt kunskapsområdena behandlas i utbildningen. (Lgy11, 1 Skolans värdegrund och uppgifter, 2.1 Kunskaper och 2.6 Rektorns ansvar)

Individuella studieplaner

5. Se till att det i elevernas individuella studieplaner framgår elevernas studier i grundskolans ämnen, vilka kurser eleven läser på gymnasial nivå samt andra insatser som är gynnsamma för elevens kunskapsutveckling och som är avsedda att ingå i utbildningen. I samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder ska 20 individuella studieplaner ges in till Skolinspektionen. (17 kap. 7 § skollagen, 1 kap. 7 § gymnasieförordningen (2010:2039))

Frånvaro

6. För varje uppmärksamrad elev med upprepad eller längre frånvaro ska rektorn se till att det skyndsamt startas en utredning om orsakerna till frånvaron och vid behov även en utredning om särskilt stöd. Rektorn ska

dokumentera när utredningar startats och slutförts för respektive elev under perioden den 20 juni till och med den 14 oktober 2024. Denna dokumentation ska ges in till Skolinspektionen i och med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder. (15 kap. 16 § skollagen)

Särskilt stöd

7. Se till att vid minst ett tillfälle före den 30 augusti 2024 informera samtliga lärare och övrig skolpersonal om skollagens krav kring när de ska anmäla till rektorn att en elev kan vara i behov av särskilt stöd. Rektorn ska även förtydliga för personalen hur en anmälan ska göras på skolan. Huvudmannen ska dokumentera skriftligt när och hur informationen har förmedlats. Denna dokumentation ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder. (2 kap. 34 § andra stycket och 3 kap. 7 § skollagen)
8. Se till att rektorn senast den 30 september 2024, tillsammans med samtliga lärare som bedriver och därmed ansvarar för undervisningen, identifierar och dokumenterar vilka elever som, trots extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen, befaras inte kommer att uppfylla de betygskriterier som minst ska uppfyllas. Denna dokumentation ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder. (3 kap. 7 § skollagen)
9. Se till att rektorn för varje elev som identifieras i samband med åtgärd 8 ovan, samt för varje elev som därutöver anmäls kunna vara i behov av särskilt stöd, startar en utredning om respektive elevs behov av särskilt stöd. Rektorn ska dokumentera vilket datum en utredning har startats för respektive elev. Denna dokumentation ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder. (3 kap. 7 § skollagen)

Skriftliga rutiner för hantering av omhändertagande av mobiltelefoner och annan elektronisk kommunikationsutrustning

10. Se till att upprätta skriftliga rutiner för hanteringen av omhändertagande av mobiltelefoner och annan elektronisk kommunikationsutrustning. Rutinerna ska beslutas av rektorn. Rutinerna ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder. (5 kap. 4 e § skollagen)

Områden utan konstaterade brister

Skolinspektionen avslutar ärendet i de delar det avser bedömning av nyanlända elevers kunskaper, extra anpassningar, åtgärdsprogram, förebyggande arbete för trygghet, plan mot kränkande behandling, åtgärdande arbete för att skapa trygghet och förhindra kränkande behandling, elevernas inflytande över sin arbetsmiljö, förebyggande arbete för studiero samt ordningsstörande beteende.

Redovisning av åtgärder

Redovisningen av de vidtagna åtgärderna skickas via e-post till skolinspektionen.linkoping@skolinspektionen.se, eller per post till Skolinspektionen, Box 330, 581 03 Linköping. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för ärendet (dnr 2023:10120) i de handlingar som sänds in.

Om ärendet

Skolinspektionen har utifrån myndighetens risk- och väsentlighetsanalys våren 2024 inlett en tillsyn av Carlsund utbildningscentrum 3 i Motala kommun.

I tillsynen har Skolinspektionen kontrollerat om verksamheten vid Carlsund utbildningscentrum 3 följer gällande bestämmelser om undervisningens omfattning, övergripande kunskapsområden, individuella studieplaner, frånvaro, extra anpassningar och särskilt stöd samt förebyggande och åtgärdande arbete för att skapa trygghet och studiero.

Tillsynen har genomförts genom intervjuer med elever, lärare, personal i elevhälsan och rektorn samt lektionsobservationer den 27 och 28 februari 2024. Som en del av tillsynen har även dokumentation granskats, bl.a. individuella studieplaner, scheman, åtgärdsprogram och frånvaroutredningar. Huvudmannen har inkommit med flera kompletterande uppgifter från tillsynsbesöket till och med den 18 juni 2024. Huvudmannen har getts tillfälle att yttra sig över allt material av betydelse för beslutet.

Motivering av beslutet

Skolinspektionen redogör först för de omständigheter som framkommit i tillsynsutredningen och som ligger till grund för myndighetens bedömning, därefter anges de bestämmelser som tillämpas och slutligen redovisar Skolinspektionen sin bedömning i det här fallet.

Huvudmannen ansvarar för att utbildningen genomförs i enlighet med bestämmelserna i skollagen, föreskrifter som har meddelats med stöd av skollagen och de bestämmelser för utbildningen som kan finnas i andra författningar (2 kap.

8 § skollagen). Vidare ska huvudmannen se till att nödvändiga åtgärder vidtas om det framkommer att det finns brister i verksamheten (4 kap. 7 § skollagen).

Föreläggande

Undervisningens omfattning

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Skolinspektionen har tagit del av flertalet elevers individuella scheman samt klassscheman. Av granskade scheman framgår att elevernas undervisningstid varierar mellan 11 och 25 undervisningstimmar per vecka. Vidare framgår att flera av eleverna på introduktionsprogrammen individuellt alternativ och språkintröduktion har mellan 15 och 19 undervisningstimmar per vecka. Representeranter för elevhälsan och lärare bekräftar att eleverna inte får 23 undervisningstimmar per vecka. Av intervju med rektorn framgår att alla elever ska ha 23 timmars undervisningstid per vecka, med undantag för de elever som har reducerat program. Av intervju med lärare, elevhälsa och rektorn framgår att det är rektorn som fattar beslut om minskad undervisningstid.

Av inkommen komplettering från huvudmannen framgår att rektorn har fattat 20 beslut om minskad undervisningstid på skolenheten i enlighet med 17 kap. 6 § skollagen. De elever som har ett sådant beslut går på det som skolan kallar för FIMA, förstärkt individuellt alternativ. Huvudmannen bekräftar att rektorn har fått delegation att fatta beslut om minskad undervisningstid. Av kompletteringen framgår vidare att utöver dessa beslut har ytterligare 40 elever mindre undervisningstid än 23 timmar, trots att det saknas beslut om detta. Orsaken är att dessa elever har valt att tacka nej till 23 timmars undervisningstid på grund av exempelvis deltidsarbete. Skolinspektionen har tagit del av tre beslut om minskad undervisningstid enligt 17 kap. 6 § skollagen.

Rättslig reglering

Av skollagen framgår att utbildningen på introduktionsprogram ska bedrivas i en omfattning som motsvarar heltidsstudier. Eleverna har rätt till i genomsnitt minst 23 timmars undervisning i veckan (garanterad undervisningstid). Utbildningens omfattning får dock minskas för en elev som begär det om huvudmannen bedömer att det finns särskilda skäl. (17 kap. 6 § skollagen)

Av gymnasieförordningen framgår att för varje elev på introduktionsprogram i gymnasieskolan beslutar rektorn om hur undervisningstiden ska fördelas på kurser, grundskoleämnen, praktik och annat som kan ingå i elevens individuella studieplan. Huvudmannen ska redovisa hur eleven har fått sin garanterade undervisningstid. (4 kap. 22 § 2-3 st. gymnasieförordningen)

Av förarbetena till skollagen framgår bland annat att utbildningen på introduktionsprogram ska, liksom följer av 16 kap. 17 § för nationella program, bedrivas i en omfattning som motsvarar heltidsstudier. Innebörden är att utbildningen ska utformas så att den kräver ungefär samma studieinsats som utbildning på ett nationellt program. För att utbildningen ska få göras mindre omfattande, krävs såväl att eleven önskar det som att anledningen till minskningen av utbildningstiden är sådan att den kan anses ligga i linje med syftet med den aktuella utbildningen. (prop. 2009/10:165 s. 805)

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att det finns brister i arbetet med att ge eleverna den undervisningstid som de har rätt till. Tillsynen visar att flera elever inte ges sin garanterade undervisningstid i genomsnitt om minst 23 undervisningstimmar i veckan, trots att beslut om minskad undervisningstid saknas. Att eleverna inte får sin garanterade undervisningstid tillgodosedd gör att eleverna inte får sin rätt till utbildning vilket i sin tur leder till att eleverna får sämre förutsättningar att nå målen för utbildningen. Undervisningens omfattning kan endast minskas i de fall eleven själv har begärt detta och huvudmannen bedömer att särskilda skäl föreligger, eller om den minskade undervisningstiden är beslutad inom ramen för ett åtgärdsprogram.

Övergripande kunskapsområden

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Könsuppdelad undervisning

Av intervju med elever, lärare och rektorn framgår att undervisningen i idrott och hälsa på grundskolenivå är uppdelad utifrån kön. Rektorn förklarar att orsaken till uppdelningen delvis är för att gruppen är stor, men också för att öka elevernas närvaro och måluppfyllelse i ämnet.

Kunskapsområdet sexualitet, samtycke och relationer samt kunskaper om hedersrelaterat våld och förtryck

Av intervju med samtliga intervjugrupper framgår att eleverna inte återkommande har fått undervisning om sexualitet, samtycke och relationer eller om hedersrelaterat våld och förtryck. Eleverna uppger att en del elevgrupper, men inte alla, har fått lyssna på en föreläsning under innevarande läsår med koppling till sexualitet, samtycke och relationer. En elevgrupp har fått undervisning om sexualitet, samtycke och relationer inom naturkunskapen. Eleverna känner inte igen att ämnet hedersrelaterat våld och förtryck har behandlats i skolan. Några elever, som får större delen av sin undervisning i andra lokaler, uppger att de inte har fått någon undervisning alls om sexualitet, samtycke och relationer eller hedersrelaterat våld och förtryck.

Av intervjuer med lärare och elevhälsan framgår att dessa ämnesområden inte återkommande behandlas i undervisningen. Någon lärare uppger dock att de inom ett ämne strävar efter att välja texter som har koppling till hedersrelaterat våld och förtryck. Elevhälsan uppger att hedersrelaterat våld och förtryck inte behandlas alls inom utbildningen. Såväl lärarna som elevhälsa uttrycker att personalen behöver mer kompetensutveckling inom dessa kunskapsområden. Rektorn bekräftar att ämnena sexualitet, samtycke och relationer och hedersrelaterat våld och förtryck inte återkommande behandlas i utbildningen.

Rättslig reglering

Könsuppdelad undervisning

Av läroplanen för gymnasieskolan framgår att skolan ska se till att undervisningen till innehåll och upplägg präglas av ett jämställdhetsperspektiv och att eleverna ges möjlighet att mötas och arbeta tillsammans oberoende av könstillhörighet. (Lgy11, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, En likvärdig utbildning, 2.1 Kunskaper och 2.6 Rektorns ansvar)

Kunskapsområdet sexualitet, samtycke och relationer samt kunskaper om hedersrelaterat våld och förtryck

Av skollagen framgår att huvudmannen ska se till att personalen som har hand om utbildningen i den verksamhet som huvudmannen har ansvar för enligt denna lag ges möjligheter till kompetensutveckling. (2 kap. 34 § skollagen)

Av läroplanen för gymnasieskolan framgår att skolan har ett ansvar för att eleverna återkommande i utbildningen får möta frågor som rör sexualitet, samtycke och relationer. Utbildningen ska därigenom främja alla elevers hälsa och välbefinnande samt stärka deras förutsättningar att göra medvetna och självständiga val. Skolan ska bidra till att eleverna utvecklar förståelse för egna och andras rättigheter och förmedla betydelsen av att sexualitet och relationer präglas av samtycke. I utbildningen ska maktstrukturer kopplade till kön och hedersrelaterat våld och förtryck kritiskt granskas. Eleverna ska även ges möjlighet att utveckla ett kritiskt förhållningssätt till hur relationer och sexualitet framställs i olika medier och sammanhang, bland annat i pornografi. (Lgy11, 1 Skolans värdegrund och uppgifter, 2.1 Kunskaper och 2.6 Rektorns ansvar)

Av läroplanen för gymnasieskolan framgår vidare att skolan ska ansvara för att varje elev efter genomgången gymnasieskola har fått kunskaper om området sexualitet, samtycke och relationer samt om hedersrelaterat våld och förtryck. (Lgy11, 2.1 Kunskaper)

Av läroplanen för gymnasieskolan framgår slutligen att rektorn har ett särskilt ansvar för att kunskapsområdena sexualitet, samtycke och relationer samt

kunskaper om hedersrelaterat våld och förtryck behandlas återkommande i utbildningen. (Lgy11, 2.6 Rektorns ansvar)

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektioner bedömer att det finns brister i arbetet med att organisera utbildningen så att den ger utrymme för eleverna att mötas och arbeta tillsammans oberoende av könstillhörighet. Tillsynen visar att undervisningen i grundskoleämnet idrott och hälsa delas upp utifrån kön, vilket är en brist.

Skolinspektionen bedömer vidare att det finns brister i arbetet med att återkommande i utbildningen behandla kunskapsområdena sexualitet, samtycke och relationer samt kunskaper om hedersrelaterat våld och förtryck. Utredningen visar att dessa kunskapsområden endast vid enstaka tillfällen ingår i undervisningen, och inte heller omfattar alla elever. Utredningen visar också att undervisande lärare på skolenheten är i behov av kompetensutveckling för att kunna behandla dessa kunskapsområden.

Individuella studieplaner

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Av samtliga intervjuer samt av flera elevscheman framgår att så kallade teoripass ingår i merparten av elevernas utbildning och att syftet med teoripassen är att eleverna med stöd av lärare ska kunna arbeta med det ämne, den kurs eller de uppgifter som de har störst behov av att arbeta med. Av elevernas individuella studieplaner framgår dock att studieplanerna inte alltid innehåller uppgifter om dessa teoripass. Vidare framgår att det endast i enstaka studieplaner är angivet omfattningen, till exempel antalet timmar, av dessa teoripass. Av intervjuer med lärare, elevhälsan och rektorn framgår att teoripassen inte är frivilliga utan ingår i den garanterade undervisningstiden.

Rättslig reglering

Av skollagen framgår att för varje elev ska det upprättas en individuell studieplan. (17 kap. 7 § 2 st. skollagen)

Av gymnasieförordningen, i den ordalydelse som nu tillämpas, framgår att en elevs individuella studieplan ska innehålla följande uppgifter:

- vilken studieväg eleven går på,
- de kurser eller ämnesområden som eleven har valt eller valt bort,
- övriga kurser eller ämnesområden som ingår i elevens program,
- om eleven följer ett utökat program och i så fall vilka nivåer i vilka kurser som ligger utanför det fullständiga programmet,
- om eleven följer ett reducerat program och i så fall i vilken omfattning samt om möjligt vilka kurser som har tagits bort,

- om eleven följer ett individuellt anpassat program och i så fall vilka kurser som har bytts ut,
- när det är aktuellt, elevens studier i grundskolans ämnen, och
- om eleven får fjärrundervisning och i så fall i vilken utsträckning.

Om eleven går ett introduktionsprogram i gymnasieskolan ska den individuella studieplanen dessutom innehålla uppgifter om

- utbildningens mål och längd,
- delar av kurser, annan yrkesinriktad utbildning, praktik och andra insatser som är gynnsamma för elevens kunskapsutveckling och som är avsedda att ingå i utbildningen, och
- när det är aktuellt, det yrkesområde som utbildningen inriktas mot. (1 kap. 7 § gymnasieförordningen)

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att det finns brister i skolans arbete med individuella studieplaner. Utredningen visar att det i merparten av de granskade individuella studieplanerna inte är angivet att eleverna läser teoripass, trots att det ingår i elevernas garanterade undervisningstid och därmed är insatser som ingår i elevernas utbildning.

Frånvaro

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Av inkommen information inför tillsynen framgår av en sammanställning av frånvaron för samtliga elever på skolenheten att 40 elever av totalt 157 elever har en frånvaro på 30 procent eller mer sett till medelvärde över läsåret. Av dessa har 16 elever en frånvaro som är 50 procent eller högre. Statistiken omfattar september 2023 till och med januari 2024. Även av intervjuer med elever, lärare, elevhälsan och rektorn framgår att elevfrånvaron är hög. Av intervjuer med lärare, elevhälsan och rektorn framgår också att en stor andel av eleverna har upprepade och/eller längre frånvaro och att det behöver genomföras frånvaroutredningar för fler elever. Rektorn uppger att Motala kommun har som riktvärde att frånvaron ska ligga under 15 procent. Rektorn uppger samtidigt att ungefär 30 procent av eleverna på skolan har en frånvaro som överstiger denna gräns. Av den inskickade sammanställningen av frånvaron framgår att 95 av 157 elever, det vill säga cirka 60 procent av elever har en samlad frånvaro över läsåret som är 15 procent eller högre.

Av inkommen information inför tillsynen har rektorn uppgett att det har genomförts cirka tio frånvaroutredningar på skolan de senaste tolv månaderna. Av intervjun med rektorn samt kompletterande uppgifter från rektorn framgår att under perioden mellan informationsinhämtningen fram till och med begäran om komplettering har det genomförts ytterligare en frånvaroutredning. I merparten av

de frånvaroutredningar som Skolinspektionen tagit del av framgår inte orsakerna till elevens höga frånvaro. I flera av de granskade frånvaroutredningarna innehåller anteckningarna enbart så kallade CSN-varningar.

Av intervjun med elevhälsan framgår att det finns elever på introduktionsprogrammen med upprepad eller längre frånvaro där det borde ha startats frånvaroutredningar, men där det inte har gjorts, och att det därmed inte är rimligt att det endast har startats tio frånvaroutredningar på skolan. Elevhälsan uppger att frånvaron på introduktionsprogrammen är ett stort problem och att mentorerna inte involverar elevhälsan i arbetet med frånvaroutredningar.

Av intervjun med lärarna framgår att det behöver genomföras fler frånvaroutredningar och att mentorerna behöver stöd av elevhälsans professioner i de frånvaroutredningar de genomför. Rektorn bekräftar i intervjun att mentorerna och elevhälsan behöver samarbeta i högre utsträckning i arbetet med att utreda elevers frånvaro.

Rättslig reglering

Av skollagen framgår bland annat att en elev i gymnasieskolan ska delta i den verksamhet som anordnas för att ge den avsedda utbildningen, om eleven inte har giltigt skäl att utebli. Vid upprepad eller längre frånvaro ska rektorn, oavsett om det är fråga om giltig eller ogiltig frånvaro, se till att frånvaron skyndsamt utreds om det inte är obehövligt. Om förutsättningarna för en utredning om särskilt stöd enligt 3 kap. 7 § är uppfyllda ska även en sådan utredning inledas. (15 kap. 16 § skollagen)

Av förarbetena till skollagen framgår bland annat att huvudmännen, mot bakgrund av den samlade bilden av risker med omfattande frånvaro, i högre utsträckning behöver arbeta systematiskt med att förhindra studieavbrott och att rektorns ansvar för att se till att utreda frånvaro behöver förtydligas. Det är viktigt att arbeta förebyggande och det är viktigt att utreda bakomliggande orsaker till elevers frånvaro och bristande måluppfyllelse, så att lämpliga åtgärder i god tid kan vidtas så att eleverna ska uppnå utbildningsmålen. (prop. 2017/18:183 s. 73–74)

Vidare framgår att utredningsskyldigheten vid upprepad eller längre frånvaro gäller oavsett om det är fråga om giltig eller ogiltig frånvaro. Detta beror på att frånvaro, som visserligen anmälts men som egentligen borde betraktas som ogiltig, kan missas om rektorns utredningsansvar begränsas till att endast omfatta ogiltig frånvaro. En omfattande frånvaro har vidare negativ inverkan på elevens kunskapsutveckling oavsett orsak och kan ytterst leda till att eleven inte får betyg. Av lagtexten framgår dock att en utredning inte behöver göras om det är obehövligt. Det kan t.ex. gälla vid en beviljad längre ledighet eller om rektorn redan har kännedom om återkommande behov av vårdbesök. (prop. 2017/18:183 s. 138–139)

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att det finns brister i skolans arbete med att utreda upprepad eller längre frånvaro oavsett om den är giltig eller ogiltig. Utredningen visar att det finns ett stort antal elever med upprepad och/eller längre frånvaro och där en frånvaroutredning trots detta inte har inletts. Tillsynen visar att skolan enbart har utrett elva elevers frånvaro. Flera frånvaroutredningar innehåller inte heller någon utredning om orsakerna till elevens frånvaro, utan enbart varningar om indraget studiemedel.

Avsaknaden av en frånvaroutredning kan leda till att effektiva åtgärder för att komma till rätta med elevens frånvaro inte kan sättas in. Att tidigt upptäcka och ta en elevs frånvaro på allvar, ta reda på orsakerna bakom frånvaron och vidta åtgärder utifrån dessa orsaker är avgörande för att en elevs frånvaro inte ska eskalera och bli långvarig. Skolinspektionen vill också erinra om vikten av att lärare, mentorer och elevhälsans personal samverkar i arbetet med att främja närvaro och motverka frånvaro.

Särskilt stöd

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Anmälan till rektorn och utredning av särskilt stöd

Av intervjuerna med lärarna och elevhälsan framgår att i stort sett alla elever inom skolenheten har någon extra anpassning. Lärarna förklarar vidare att eleverna ges extra anpassningar istället för att lyftas till elevhälsan då elevhälsan saknar resurser att utreda elevernas behov av särskilt stöd. Lärarna uppger vidare att de upplever att de saknar resurser och att de inte får stöd från elevhälsan. En anmälan till elevhälsan om särskilt stöd medför att utredningen hamnar hos mentorerna.

Elevhälsan uppger att rutinen är att mentorn ska anmäla en elev för utredning av särskilt stöd. Elevhälsan förklarar vidare att det dock inte görs anmälningar om särskilt stöd för eleverna på introduktionsprogrammen eftersom det då skulle omfatta ungefär 70 procent av samtliga elever på IM. I intervjuer med elevhälsan och rektorn framkommer också olika uppgifter om hur många anmälningar som inkommit. På frågan om hur många elever som har anmälts till rektorn om behov av särskilt stöd svarar elevhälsan att det rör sig om fyra elever. Inkommen information inför tillsynen bekräftar att det har inkommit fyra anmälningar om behov av särskilt stöd. I intervjun med rektorn framkommer dels att cirka 15 anmälningar om särskilt stöd som inkommit till rektorn från mentorerna, dels att ungefär hälften av eleverna på skolan har anmälts för särskilt stöd.

Vid tidpunkten för Skolinspektionens tillsynsbesök finns det tre åtgärdsprogram och elevhälsan uppger att de utreder ytterligare två elever för särskilt stöd.

Beslut om åtgärdsprogram

Av intervju med elevhälsan och rektorn framgår däremot att efter varje utredning av en elevs behov av särskilt stöd fattar rektorn beslut om att utarbeta åtgärdsprogram eller inte utarbeta åtgärdsprogram. Elevens och elevens vårdnadshavare underrättas om det fullständiga innehållet i beslutet. Av dokumentstudier framgår att åtgärdsprogrammen innehåller en överklagandehänvisning till Skolväsendets överklagandenämnd.

Rättslig reglering

Av skollagen framgår bland annat att om det inom ramen för undervisningen, genom resultatet på ett nationellt prov eller uppgifter från lärare, övrig skolpersonal, en elev eller en elevs vårdnadshavare eller på annat sätt framkommer att det kan befaras att en elev inte kommer att uppfylla de betygskriterier som minst ska uppfyllas, trots att stöd har getts i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen enligt 5 §, ska detta anmälas till rektorn. Detsamma gäller om det finns särskilda skäl att anta att sådana anpassningar inte skulle vara tillräckliga. Rektorn ska se till att elevens behov av särskilt stöd skyndsamt utreds. Behovet av särskilt stöd ska även utredas om eleven uppvisar andra svårigheter i sin skolsituation. Samråd ska ske med elevhälsan, om det inte är uppenbart obehövligt. Om en utredning visar att en elev är i behov av särskilt stöd, ska han eller hon ges sådant stöd. Det särskilda stödet ska ges med utgångspunkt i elevens utbildning i dess helhet, om det inte är uppenbart obehövligt. (3 kap. 7 § skollagen)

Av skollagen framgår vidare att ett åtgärdsprogram ska utarbetas för en elev som ska ges särskilt stöd. Av programmet ska behovet av särskilt stöd och hur det ska tillgodoses framgå. Av programmet ska det också framgå när åtgärderna ska följas upp och utvärderas och vem som är ansvarig för uppföljningen respektive utvärderingen. Eleven och elevens vårdnadshavare ska ges möjlighet att delta när ett åtgärdsprogram utarbetas. Åtgärdsprogrammet beslutas av rektorn. Om en utredning enligt 7 § visar att eleven inte behöver särskilt stöd, ska rektorn eller den som rektorn har överlåtit beslutanderätten till i stället besluta att ett åtgärdsprogram inte ska utarbetas. (3 kap. 9 § skollagen)

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att det finns brister i skolans arbete med särskilt stöd. Utredningen visar att skolan inte har identifierat och anmält de elever som trots extra anpassningar befaras att inte uppfylla de betygskriterier som minst ska uppfyllas. Detta är en brist. Att elevhälsan och rektorn inte har samma bild av hur många anmälningar om särskilt stöd som har inkommit, visar att skolan saknar ett tydligt och förankrat arbetssätt för att identifiera och anmäla elever som kan vara i behov av särskilt stöd.

Om en elevs eventuella behov av särskilt stöd inte anmäls, och därmed inte heller utreds, riskerar eleven att helt eller i vart fall under en viss tid bli utan det särskilda stöd som eleven har rätt till.

I de delar som avser beslut om att utarbeta åtgärdsprogram efter avslutad utredning om särskilt stöd, samt information om hur ett sådant beslut överklagas, har inte Skolinspektionen funnit någon brist.

Skriftliga rutiner för hanteringen av omhändertagande av mobiltelefoner och annan kommunikationsutrustning

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Av inkommen information inför tillsynen framgår att det för skolan saknas skriftliga rutiner för hantering av omhändertagande av mobiltelefoner och annan elektronisk kommunikationsutrustning, vilket också bekräftas av rektorn.

Rättslig reglering

Av skollagen framgår att det för varje skolenhet ska finnas skriftliga rutiner för hanteringen av omhändertagande av mobiltelefoner och annan elektronisk kommunikationsutrustning enligt 4 b-4 d §§. Rektorn beslutar om sådana rutiner. (5 kap. 4 e § skollagen)

Av förarbetena framgår att de skriftliga rutinerna ska avse hanteringen av omhändertaganden i förebyggande syfte och omhändertaganden som sker utifrån rektorns beslut om att samla in mobiltelefoner och annan elektronisk kommunikationsutrustning vid varje skoldags början. Det är skolans ansvar att förvara omhändertagna föremål på ett säkert sätt till dess att de lämnas tillbaka. Av rutinerna bör bland annat framgå hur omhändertagandet av utrustningen ska gå till, till exempel hur föremålen ska förvaras på ett betryggande sätt och hur insamlandet av utrustningen ska ske så att det framgår till vem varje föremål ska återlämnas. Det ska inte föreligga någon osäkerhet om huruvida ett föremål har omhändertagits eller huruvida det har lämnats tillbaka. (Prop. 2021/22:160, s. 235)

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att verksamheten vid Carlsund utbildningscentrum 3 inte uppfyller skollagens krav avseende skriftliga rutiner för hantering av mobiltelefoner och annan elektronisk kommunikationsutrustning. Utredningen visar att skolenheten saknar skriftliga rutiner för hanteringen av omhändertagande av mobiltelefoner och annan elektronisk kommunikationsutrustning, vilket är en brist.

Val av ingripande

Skolinspektionen får förelägga en huvudman som står under dess tillsyn att fullgöra sina skyldigheter, om verksamheten inte uppfyller de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten (26 kap. 10 § skollagen).

Motala kommuns verksamhet vid Carlsunds utbildningscentrum 3 uppfyller inte författningarnas krav vad gäller garanterad undervisningstid, övergripande kunskapsområden, individuella studieplaner, frånvaro, särskilt stöd samt skriftliga rutiner för omhändertagande av mobiltelefoner och annan elektronisk kommunikationsutrustning. Det finns därför skäl att förelägga Motala kommun att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristerna.

Områden utan konstaterade brister

Bedömning av nyanlända elevers kunskaper

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Av intervju med lärare och rektorn framgår att nyanlända elevers kunskaper bedöms initialt på kommunens mottagningsenhet Bryggan. När eleven påbörjar sin utbildning på skolan får eleven göra ytterligare ett språktest. Efter bedömningen placeras eleven på ett av skolans program.

Rättslig reglering

Av skollagen framgår att när en nyanländ elev tas emot till språkintröduktion ska elevens kunskaper bedömas, om en sådan bedömning inte är uppenbart onödig. Bedömningen ska göras skyndsamt så att en individuell studieplan enligt 7 § kan upprättas för eleven inom två månader från mottagandet. Resultatet av bedömningen ska ligga till grund för den individuella studieplanen. Vad som avses med nyanländ framgår av 3 kap. 12 a §. (17 kap. 14 a § skollagen)

Skolinspektionens bedömning

Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte annat än att verksamheten uppfyller författningarnas krav inom detta område. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

Extra anpassningar

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Av intervju med elever, elevhälsa, lärare och rektorn framgår att elever ges extra anpassningar inom ramen för ordinarie undervisning. Exempel på extra anpassningar som ges är muntliga instruktioner, anpassat undervisningsmaterial och stöd i mindre grupper. Lärarna och elevhälsan uppger vidare att i stort sett alla

elever inom skolenheten har någon extra anpassning, och att elevhälsan är delaktig i arbetet med extra anpassningar och uppföljningen av dessa.

Rättslig reglering

Av skollagen framgår att om det inom ramen för undervisningen, genom resultatet på ett nationellt prov eller uppgifter från lärare, övrig skolpersonal, en elev eller en elevs vårdnadshavare eller på annat sätt framkommer att det kan befaras att en elev inte kommer att uppfylla de betygskriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas, och inte annat följer av 7 §, ska eleven skyndsamt ges stöd i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen. Stödet ska ges med utgångspunkt i elevens utbildning i dess helhet, om det inte är uppenbart obehövt. (3 kap. 5 § skollagen)

Skolinspektionens bedömning

Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte annat än att verksamheten uppfyller författningarnas krav inom detta område. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

Förebyggande arbete för trygghet

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Av intervjuer med elever och lärare framgår att eleverna oftast känner sig trygga på skolan men att det förekommer otrygga situationer och platser, vilket bekräftas av Skolinspektionens observationer. Eleverna uppger vidare att mentorerna går igenom vad kränkande behandling är vid inledningen av varje nytt läsår. Lärarna uppger vidare att de arbetar för att skapa goda relationer med eleverna, vilket inleds redan terminen innan eleverna börjar på gymnasiet eftersom lärarna redan på förhand känner till vilka elever som börjar nästkommande läsår. Lärarna uppger att de ofta försöker röra sig runt i byggnaden för att känna av stämningen bland eleverna. Av intervjuer med lärare, elevhälsan och rektorn framgår att det årligen genomförs en trygghetsenkät och elevhälsan förklarar att de följer upp resultatet som sedan diskuteras med eleverna i klasserna. Vidare framgår av intervju med lärare att personal tillsammans med elever arbetar med planen mot kränkande behandling. Rektorn uppger att skolan sedan ett år tillbaka har ett trygghetsteam på skolan.

Rättslig reglering

Av skollagen framgår bland annat att alla elever ska tillförsäkras en skolmiljö där utbildningen präglas av trygghet. Huvudmannen ska säkerställa att det på skolenheten bedrivs ett förebyggande arbete som syftar till att skapa trygghet. (5 kap. 3 § skollagen)

Skolinspektionens bedömning

Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte att Motala kommun brutit mot bestämmelserna när det gäller förebyggande arbete för trygghet. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

Skolinspektionens utredning visar dock att finns elever som inte känner sig trygga, trots att skolan genomför flera förebyggande insatser för att öka tryggheten på skolan. Skolinspektionen förutsätter därför att arbetet med att tillförsäkra alla elever en skolmiljö som präglas av trygghet fortsätter och intensifieras.

Plan mot kränkande behandling

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Av inkommen information inför tillsynen samt av inkommen komplettering framgår att skolan har en plan mot kränkande behandling för läsåret 2023/2024. Planen innehåller förebyggande åtgärder som ska genomföras under läsåret. I en bilaga till planen finns en redogörelse för hur föregående läsårs planerade åtgärder har genomförts. Av intervju med lärare, elevhälsan och rektorn framgår att planen mot kränkande behandling upprättas, följs upp och ses över under medverkan av eleverna vid skolan genom elevskyddsombuden.

Rättslig reglering

Av skollagen framgår att huvudmannen ska se till att det genomförs åtgärder för att förebygga och förhindra att barn och elever utsätts för kränkande behandling. (6 kap. 7 § skollagen)

Av skollagen framgår vidare att huvudmannen ska se till att det varje år upprättas en plan med en översikt över de åtgärder som behövs för att förebygga och förhindra kränkande behandling av barn och elever. Planen ska innehålla en redogörelse för vilka av dessa åtgärder som avses att påbörjas eller genomföras under det kommande året. En redogörelse för hur de planerade åtgärderna har genomförts ska tas in i efterföljande års plan. (6 kap. 8 § skollagen)

Av förordning 2006:1083 framgår vidare att en plan mot kränkande behandling enligt 6 kap. 8 § skollagen (2010:800) ska upprättas, följas upp och ses över under medverkan av eleverna vid den verksamhet som planen gäller för. Utformningen och omfattningen av barnens eller elevernas deltagande ska anpassas efter deras ålder och mognad. (Förordning (2006:1083) om barns och elevers deltagande i arbetet med en plan mot kränkande behandling)

Skolinspektionens bedömning

Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte annat än att verksamheten uppfyller författningarnas krav inom detta område. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

Åtgärdande arbete för att skapa trygghet samt förhindra kränkande behandling

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Av intervjuer med lärare, elevhälsan och rektorn framgår att personalen upprättar anmälningar om kränkande behandling. Den ur personalen som först får kännedom om kränkningen upprättar kränkningsanmälan och delger rektorn samt huvudmannen genom det digitala system som används.

Rättslig reglering

Av skollagen framgår att en lärare eller annan personal som får kännedom om att ett barn eller en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten är skyldig att anmäla detta till rektorn. En rektor som får kännedom om att ett barn eller en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten är skyldig att anmäla detta till huvudmannen. Huvudmannen är skyldig att skyndsamt utreda omständigheterna kring de uppgivna kränkningarna och i förekommande fall vidta de åtgärder som skäligen kan krävas för att förhindra kränkande behandling i framtiden.

Första stycket första och andra meningarna ska tillämpas på motsvarande sätt om ett barn eller en elev anser sig ha blivit utsatt för trakasserier eller sexuella trakasserier på sätt som avses i diskrimineringslagen. (6 kap. 10 § skollagen)

Skolinspektionens bedömning

Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte annat än att verksamheten uppfyller författningarnas krav inom detta område. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

Elevernas inflytande över sin arbetsmiljö

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Av intervjuer med elever, lärare, elevhälsan samt rektorn framgår att det på skolan finns en elevskyddskommitté. Varje klass har representanter i form av elevskyddsombud som ingår i elevskyddskommittén. I detta forum diskuteras elevernas arbetsmiljö. Eleverna är genom detta forum delaktiga i bland annat arbetet med planen mot kränkande behandling och ordningsreglerna.

Rättslig reglering

Av skollagen framgår bland annat att vid varje skolenhet ska det finnas ett eller flera forum för samråd med eleverna. Där ska sådana frågor behandlas som är viktiga för enhetens verksamhet och som kan ha betydelse för eleverna.

Inom ramen för ett eller flera sådana forum som avses i första stycket ska eleverna informeras om förslag till beslut i sådana frågor som ska behandlas där och ges tillfälle att komma med synpunkter innan beslut fattas.

Rektorn ansvarar för att det finns forum för samråd enligt första stycket och för att informations- och samrådsskyldigheten enligt andra stycket fullgörs. (4 kap. 13 § skollagen)

Skolinspektionens bedömning

Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte annat än att verksamheten uppfyller författningarnas krav inom detta område. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

Ordningsregler

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Av inkommen information inför tillsynen framgår att det finns ordningsregler på skolan som är beslutade av rektorn. Eleverna är involverade i arbetet med ordningsreglerna genom elevskyddsombuden som deltar i elevskyddskommittén där det årliga arbetet med ordningsreglerna sker.

Rättslig reglering

Av skollagen framgår att ordningsregler ska finnas för varje skolenhet. Ordningsreglerna och hur de följs ska regelbundet följas upp. Orsakerna till uppföljningens resultat ska analyseras. Ordningsreglerna ska utarbetas, följas upp och, vid behov, omarbetas under medverkan av eleverna. Rektorn beslutar om ordningsregler. (5 kap. 5 § skollagen)

Skolinspektionens bedömning

Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte annat än att verksamheten uppfyller författningarnas krav inom detta område. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

Ordningsstörande beteende

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Av intervju med rektorn framgår att om en elev vid upprepade tillfällen stört ordningen eller uppträtt olämpligt eller om eleven gjort sig skyldig till en allvarligare förseelse ser rektorn till att saken utreds. Rektorn kallar till möte med eleven och elevens vårdnadshavare om eleven är omyndig. Rektorn ser sedan till, med utgångspunkt i vad som framkommit i utredningen, att åtgärder vidtas för att få eleven att ändra sitt beteende och förebygga att liknande händelser sker igen.

Rättslig reglering

Av skollagen framgår att om en elev i gymnasieskolan vid upprepade tillfällen stört ordningen eller uppträtt olämpligt eller om eleven gjort sig skyldig till en allvarligare förseelse, ska rektorn se till att saken utreds. Samråd ska ske med elevens vårdnadshavare. Om förutsättningarna för en utredning om särskilt stöd enligt 3 kap. 7 § är uppfyllda ska även en sådan utredning inledas.

Med utgångspunkt i vad som har framkommit vid en utredning enligt 9 § första stycket ska rektorn se till att åtgärder genomförs för att få eleven att ändra sitt beteende. (5 kap. 9 och 10 §§ skollagen)

Skolinspektionens bedömning

Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte annat än att verksamheten uppfyller författningarnas krav inom detta område. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

Beslutet har fattats av utredaren Hans-Göran Arvidsson.

Utredaren Josefina Engdahl har varit föredragande i ärendet.